

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ КУЛЬТУРОЛОГІВ ЯК ОДИН З ГОЛОВНИХ КОМПОНЕНТІВ ЇХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Коваленко О. В.

кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри
образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
м. Суми, Україна

На даний момент освіта розглядається в усьому світі як процес, що супроводжує людину протягом усього життя та забезпечує кожному реалізацію в професійній, особистій та соціокультурній сферах.

Людство у першій половині ХХІ століття начебто знову переосмислює світ в його цілісності та взаємозв'язку. Посилення інтеграційних процесів у сучасному світі висуває завдання підготовки молоді до життя в умовах нової цивілізації, що базується на пріоритетах цінностей людської моралі та культури.

Культурологічна освіта має допомогти кожній молодій людині освоїти три кола цінностей: етнокультурні, загальнонаціональні та загальнолюдські. Підготовка сучасних культурологів вимагає оперативного реагування на потребу освітнього ринку, що передбачає постійне вдосконалення навчальних планів та освітньо-професійних програм. На нашу думку, з'єднання педагогічної підготовки майбутніх культурологів з їх базовою культурологічною освітою може вирішити наступне протиріччя: необхідність викладання предметів культурологічного циклу та відсутність спеціально підготовлених педагогічних кадрів в даному напрямку.

Але така підготовка не є основною для майбутніх культурологів. Отже, необхідно знайти ті ідеальні умови, які з одного боку, вирішували б питання педагогічної освіти культурологів, а з іншого, не були б зайвим навантаженням до їх основної освіти. На наш погляд, особливої значущості для студента

непедагогічного закладу вищої освіти, який отримує саме педагогічну кваліфікацію, набуває методична компетентність.

Наявність можливості паралельно з освоєнням університетської програми отримати додаткову кваліфікацію педагогічного профілю не тільки забезпечує вдосконалення викладацького корпусу в цілому, але й розширює функціональні можливості випускника ЗВО, його конкурентоспроможність на швидко мінливому ринку праці.

Культурологія вивчається сьогодні практично у всіх закладах вищої освіти нашої країни, незалежно від того, позиціонують вони себе як класичні або технічні університети або підкреслюють професійну спрямованість в рамках академій чи шкіл. Це обумовлено тим, що зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві, настільки складні та багатошарові, такі динамічні й різнопланові, що їх досягнення вимагає виходу за межі ситуативного аналізу, пошуку глибинних, універсальних підстав культурного розмаїття. Особливо це стосується періодів усвідомлення суспільством криз того чи іншого роду [1, с. 18].

Наші дослідження показали, що до викладацької професійної діяльності культуролога в умовах закладу вищої освіти спеціально не готують. Але практика показує, що в реальній професійній діяльності культурологи найчастіше з'єднують в своїй роботі викладацьку та дослідницьку діяльність в рамках тієї установи, в якій вони працюють, тобто здійснюють культурно-просвітницьку (освітню) професійну діяльність.

Все вищезазначене дозволяє нам говорити про необхідність цілеспрямованого дослідження з питань формування методичної компетентності як елемента педагогічної освіти студента класичного університету. У нашому випадку майбутнього культуролога.

Зазначимо, що особливості підготовки майбутніх культурологів та характер їх професійної діяльності вимагають розробки спеціальної методики навчання, яка своїм змістом, методами й формами організації навчально-пізнавальної діяльності була б спрямована на формування їх методичної

компетентності, як елемента педагогічної освіти в умовах класичного університету, зокрема, знань й умінь в галузі викладання предметів культурологічного циклу.

На нашу думку, методична компетентність майбутніх культурологів є результатом їх професійно-педагогічної освіти, що полягає у сформованості системи педагогічних знань, умінь, досвіду, цінностей та традицій, а також у готовності до освоєння й творчого застосування методик і технологій культурологічних дисциплін, необхідних для майбутньої професійної культурологічно-педагогічної діяльності.

Методична компетентність майбутніх культурологів в умовах їх педагогічної діяльності розуміється нами як вища форма їх активності та творчої самостійності, як стимул і умова вдосконалення навчального процесу, як передумова виникнення нових методичних ідей та шляхів їх реалізації. Вона виступає як суб'єктивний аспект професійної діяльності, як здатність заломлювати сформований досвід методичної науки в своїй діяльності, шукати міру між своїми потребами, досвідом, знаннями, з одного боку, та станом і розвитком навчального процесу з даної дисципліни з іншого боку.

Методична компетентність – це, в першу чергу, викладацька майстерність, обумовлена індивідуальністю педагога, готовністю освоювати та творчо застосовувати існуючі педагогічні методики та технології культурологічних дисциплін, умінням використовувати психологічні механізми засвоєння знань й умінь в процесі навчання. Вона формується при максимальному прояві творчості.

Методична компетентність проявляється в основних видах діяльності (методична робота), які утворюють два взаємозалежних і взаємообумовлених напрямки: навчально-методичний та науково-методичний.

У зміст навчально-методичної роботи входить повсякденна педагогічна діяльність. Вона забезпечує проведення на високому методичному рівні всіх видів навчальних занять: лекцій, семінарів, вправ, лабораторних занять, навчальної та виробничої практик, консультацій та ін. А от у зміст науково-

методичної роботи входить наукове обґрунтування навчальних планів, обсягу та змісту навчальних дисциплін, розробка освітньо-професійних програм, виходячи з аналізу результатів навчально-методичної роботи та вимог до рівня теоретичної й практичної підготовки майбутніх фахівців. Науково-методична робота ведеться з метою розробки нових навчальних курсів, на базі розвитку нових наукових напрямів, з урахуванням вимог практики [2, с. 114].

Щоб компетентно виконувати методичну діяльність, необхідно володіти певними знаннями, вміннями, володіти деякими професійними особистісними якостями. Таким чином можна виділити наступні структурні елементи методичної компетентності культуролога:

- професійні знання та культура педагогічного мислення (тобто когнітивний компонент);
- професійні вміння та культура професійної поведінки (тобто поведінковий компонент);
- педагогічна позиція та професійно-особистісні якості (тобто мотиваційно-ціннісний компонент);
- саморегуляція особистості (тобто регуляційної компонент).

На підставі проведених нами досліджень можна стверджувати, що найбільш ефективними способами формування методичної компетентності у майбутніх культурологів є:

- засвоєння спеціальних знань;
- порівняння, зіставлення знань, вражень, переживань;
- створення ситуацій, що вимагають власної оцінки, де йде ознайомлення з новими явищами професійного життя, а потім їх обговорення з наданням власних оцінок;
- вирішення конкретних педагогічних ситуацій, що вимагають методичних знань й умінь, а також етико-педагогічної поведінки;
- ділові ігри, які є системою рольових функцій й установок для моделювання та дослідження можливих взаємин, характерних для даної професійної діяльності.

Наші дослідження виявили, що процес формування методичної компетентності майбутніх культурологів, як елемента їх педагогічної освіти в умовах класичного університету, буде ефективним, якщо:

- на основі врахування динаміки соціальних функцій системи вищої професійної освіти, вивчення методологічних основ організації професійного становлення культурологів буде виявлена необхідність і можливість процесу їх педагогічної освіти під час професійної підготовки;

- буде визначена структура методичної компетентності майбутнього культуролога, як елемента його педагогічної освіти, та буде розроблена й впроваджена модель її формування;

- буде виділена група критеріїв для оцінки ефективності процесу формування методичної компетентності майбутнього культуролога, визначено рівні та відповідні показники, методики діагностики по кожному з критеріїв;

- буде розроблено теоретико-методологічний супровід процесу формування методичної компетентності майбутнього культуролога в умовах фахової підготовки.

Література:

1. Козира Є. В. Культурологія: навчальний посібник. Київ : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2017. 352 с.

2. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології в підготовці вчителів: навчальний посібник. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.